

ONTHEFFINGSAANVRAAG POELKIKKER

KOEPELLAAN (ONG.)

TE SCHERPENZEEL

Ecologie

Rapportage ontheffingsaanvraag poelkikker Koepellaan (ong.) te Scherpenzeel

Opdrachtgever	Gemeente Scherpenzeel Postbus 100 3925 ZJ Scherpenzeel
Rapportnummer	10205.007
Versienummer	D1
Status	Eindrapportage
Datum	2 maart 2021
Vestiging	Brabant Heinz Moormannstraat 1b 5831 AS Boxmeer 088 - 5001600 boxmeer@econsultancy.nl
Opsteller	Mevrouw F. Boonk, MSc
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	De heer ir. B.H.H. Verdijck
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Econsultancy werkt volgens een dynamisch kwaliteits- en milieusysteem, zoals beschreven in het kwaliteits- en milieuhandboek. Ons kwaliteits- en milieusysteem is gecertificeerd volgens de eisen in de NEN-EN-ISO 9001 en NEN-EN-ISO 14001.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	PROJECTGEBIED EN VOORGENOMEN PLANNEN	2
	2.1 Huidig gebruik projectgebied	2
	2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie	4
	2.3 Werkwijze en planning werkzaamheden	4
3	BESCHERMDE SOORTEN EN FUNCTIES OP DE PLANLOCATIE	5
	3.1 Onderzoeksmethodiek	5
	3.2 Onderzoekresultaten	5
4	DOEL EN BELANG VAN DE ACTIVITEITEN	7
5	ALTERNATIEVENAFWEGING	8
	5.1 Alternatieve locatie	8
	5.2 Alternatieve inrichting en werkwijze	9
	5.3 Alternatieve planning	9
6	MAATREGELEN	10
	6.1 Wegvangen en verplaatsen van exemplaren	10
	6.1.1 Plaatsen scherm om projectgebied	10
	6.1.2 Afvangen met behulp van fuikjes en schepnetten	10
	6.1.3 Verplaatsen van exemplaren	11
	6.1.4 Borging maatregelen	12
	6.2 Functioneel leefgebied garanderen	12
	6.3 Planning	13
	6.4 Doel en effectiviteit maatregel	13
	6.4.1 Afhangelijkheid	13
	6.4.2 Uitvoering maatregel: monitoren	13
	6.5 Algemene soorten amfibieën	13
7	EFFECTEN	14
	7.1 Effect werkzaamheden: kwaliteit	14
	7.2 Effect werkzaamheden: kwantiteit	14
8	STAAT VAN INSTANDHOUDING	15
	8.1 Poelkikker	15
	8.2 Zorgvuldig handelen	15
9	LITERATUURLIJST	16

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van gemeente Scherpenzeel opdracht gekregen voor het opstellen van een ecologisch activiteitenplan ten behoeve van de benodigde ontheffingsaanvraag voor de poelkikker binnen het plangebied aan de Koepellaan (ong.) te Scherpenzeel.

Het ecologisch activiteitenplan is opgesteld naar aanleiding van het aanvullend onderzoek dat Econsultancy in 2020 heeft uitgevoerd op de planlocatie (rapport 10205.005, d.d. 8 oktober 2020). Uit het aanvullend onderzoek is gebleken dat er binnen het plangebied voortplantingswater en landhabitat van de poelkikker aanwezig is, dat met het planvoornemen tijdelijk zal verdwijnen. De poelkikker is Europees beschermd via de Habitatrictlijn, in de Wet natuurbescherming ondergebracht in artikel 3.5. Onder artikel 3.6 is het verboden om poelkikkers opzettelijk te doden, vangen en verstoren. Tevens is het verboden om voortplantings- en rustplaatsen te beschadigen of vernielen.

Ten behoeve van de ontheffingsaanvraag is onderhavig activiteitenplan opgesteld. In het activiteitenplan zijn onder andere adequate maatregelen verwoord om overtreding van een verbodsbepaling te voorkomen of om afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding te mitigeren of te compenseren. De tijdelijke, permanente en cumulatieve effecten op de functionaliteit, zowel in kwaliteit als kwantiteit, voor de desbetreffende soorten zijn mede opgenomen in het ecologisch activiteitenplan.

De ontheffing wordt aangevraagd voor de maximale periode van 5 jaar ingaande vanaf het moment dat de ontheffing wordt verleend.

De projectnaam is: **De Nieuwe Koepel**
Naam initiatiefnemer: **Gemeente Scherpenzeel**
Naam contactpersoon: **De heer W.E. Algra**
Adres: **Postbus 100**
Postcode en plaats: **3925 ZJ Scherpenzeel**

Deskundige begeleiding

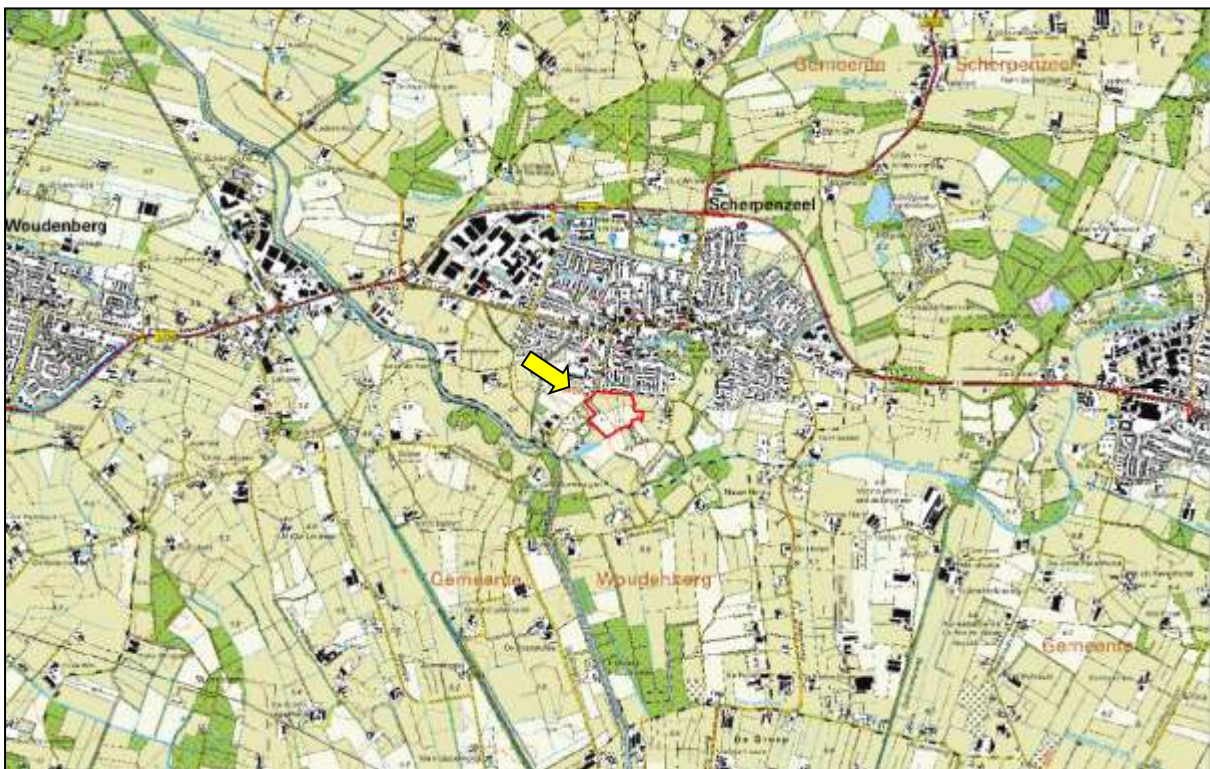
De deskundige die betrokken is bij het project is de ecoloog van Econsultancy; F. Boonk, MSc. Zij is de contactpersoon voor vragen over het project met betrekking tot de uitgevoerde ecologische onderzoeken. De ecologen van Econsultancy hebben meerdere jaren ervaring met risicoadvisering en veldonderzoek naar alle relevante beschermde soortgroepen. De medewerkers van Econsultancy zijn actief bij diverse organisaties en belangen behartigers zoals Netwerk Groene Bureaus, SOVON, RAVON, VZZ, IVN, Vleermuiswerkgroep Nederland (VLEN), Zoogdieren-werkgroep en van het Natuurhistorisch Genootschap Limburg.

2 PROJECTGEBIED EN VOORGENOMEN PLANNEN

2.1 Huidig gebruik projectgebied

De onderzoekslocatie (± 7 ha) ligt aan de Koepellaan, aan de zuidelijke dorpsgrens van Scherpenzeel. In figuur 1 is de topografische ligging van de onderzoekslocatie weergegeven.

Volgens de topografische kaart van Nederland zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie $X = 161.555$, $Y = 454.011$.

Figuur 1. Topografische ligging van de onderzoekslocatie.

De onderzoekslocatie grotendeels in gebruik als akkerland en grasland. Een deel van de onderzoekslocatie bestaat uit volkstuintjes. Er bevinden zich verschillende sloten op de onderzoekslocatie. Op de onderzoekslocatie is een scoutinggebouw aanwezig. Tevens is er een speeltuintje met een zandbak aanwezig op de onderzoekslocatie.

Ten noorden van de onderzoekslocatie bevindt zich een woonwijk. Ten oosten van de onderzoekslocatie bevindt zich meer grasland, ten zuiden van de onderzoekslocatie meer gras- en akkerland. Ten westen van de onderzoekslocatie bevindt zich een begraafplaats.

In figuur 2 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven. De figuren 3 t/m 8 geven een impressie van de onderzoekslocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek.

Figuur 2. Luchtfoto onderzoekslocatie en directe omgeving.

Figuur 3. Oostelijk gelegen weiland met knotwilgenrij en sloot.

Figuur 4. Volkstuin zuidwestelijk op de onderzoekslocatie.

Figuur 5. Weiland noordwestelijk op de onderzoekslocatie.

Figuur 6. Maïsveld op de onderzoekslocatie.

Figuur 7. Noordelijk gelegen grasland (voormalig bouwvlak).

Figuur 8. Speeltuin noordelijk op de locatie.

2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie

De initiatiefnemer is voornemens woningbouw op de locatie te ontwikkelen. Ten behoeve van deze realisatie vinden er meerdere kap-, sloop- en dempingswerkzaamheden plaats. Zoveel mogelijk groen wordt echter behouden omdat zij kenmerkend zijn voor het landschap, zoals aanwezige knotwilgen. Zie figuur 9 voor het ontwerp.

Figuur 9. Inrichting planlocatie van Fase I van de Nieuwe Koepel (westelijk gelegen gebied, begrensd door blauwe lijn).

2.3 Werkwijze en planning werkzaamheden

Ten behoeve van de nieuwbouw zullen enkele bomen gekapt worden en zullen watergangen gedempt en verlegd worden. Vervolgens zal er grondverzet plaatsvinden. De globale planning zoals deze ten tijde van het schrijven van onderhavig activiteitenplan wordt voorzien is als volgt:

- Opgaand groen snoeien en benodigde bomenkap najaar/winter 2021/2022.
- Plaatsen amfibieën scherm najaar/winter 2021/2022.
- Afvangen poelkikker en hier opvolgend het dempen van westelijk gelegen watergang.
- Het bouwrijp maken van de planlocatie medio 2022 in combinatie met een broedvogelinsectie.
- Werkzaamheden aan watergangen en naastliggende groenstructuren buiten het broedseizoen najaar/winter 2022/2023.

Na het bouwrijp maken van de planlocatie zullen de woningen gefaseerd worden gebouwd. Dit zal circa 3 jaar in beslag nemen.

3 BESCHERMDE SOORTEN EN FUNCTIES OP DE PLANLOCATIE

Uit de quickscan Wet natuurbescherming en het aanvullend ecologisch onderzoek (rapport 10205.001 en 10205.005) die door Econsultancy in 2020 zijn uitgevoerd, blijkt dat voor de ingrepen voor de soorten en functies in Tabel I ontheffing aangevraagd dient te worden.

Tabel I. Aanwezige soorten binnen de projectlocatie waarvoor ontheffing wordt aangevraagd.

Soort	Aantallen en functie	Kritische periode	Vastgesteld o.b.v.
Poelkikker (<i>Pelophylax lessonae</i>)	Voortplanting- en landhabitat.	Voortplanting (15 maart – 15 september) Winterrust (15 oktober – 15 april)	aanvullend onderzoek conform soortgerichte protocollen / kennisdocumenten

De poelkikker is beschermd onder artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming, door de voorgenomen ontwikkelingen wordt artikel 3.5 (het is verboden in het wild levende dieren in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of vangen, het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren, eieren te vernielen en/of voortplantings- of rustplaatsen te beschadigen of vernielen) overtreden. Voor de poelkikker geldt dat bij werkzaamheden en herinrichting van de groenblauwe structuren voortplantingswater en landhabitat wordt beschadigd en/ of vernield.

3.1 Onderzoeksmethodiek

Voor het onderzoek naar de poelkikker zijn drie veldrondes uitgevoerd in de periode mei – september. Hierbij is er gedurende twee avondbezoeken geluisterd naar kooractiviteit (mei – juli) en tijdens een bezoek overdag met behulp van een RAVON-net het open water bemonsterd op aanwezigheid van beschermde amfibieën op de onderzoekslocatie. De inventarisatiemethode is als voorgeschreven door RAVON en Netwerk Groene Bureaus, met de nadruk op geschikte perioden voor het waarnemen van de poelkikker. Zie tabel II voor de onderzoeksinspanning. Tijdens de onderzoeksrondes naar kooractiviteit van de poelkikker waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van poelkikkers gunstig. Tijdens geen van de veldbezoeken was de temperatuur lager dan 17 °C. De windsnelheid lag beneden de 2 Bft. en er was geen sprake van neerslag.

Tabel II. Onderzoeksinspanning

poelkikker	tijdstip		3x veldbezoek	
	datum		19 mei en 2 juli kooractiviteit, 11 juni schepnet onderzoek	
	functie		voortplantings- en landhabitat	

3.2 Onderzoeksresultaten

Kooractiviteit

Tijdens de avondronde van 19 mei zijn er circa 5 tot 15 zingende groene kikkers waargenomen, waarvan een deel typerend zanggeluid van de poelkikker vertoonde, waardoor de aanwezigheid van poelkikker op de onderzoekslocatie aannemelijk werd. Tijdens de tweede onderzoeksrunde op 2 juli is er in de sloot geen kooractiviteit waargenomen, ondanks dat de weersomstandigheden gunstig waren.

Determinatieonderzoek

Middels een vangst- en determinatieonderzoek uitgevoerd op 11 juni is de aanwezigheid van poelkikkers bevestigd. De weersomstandigheden voor het vangen van poelkikker waren gunstig met een temperatuur van 20 graden en weinig wind, echter was er sprake van regenval halverwege het vangen van de kikkers. Ondanks de regen zijn er met behulp van een RAVON schepnet in totaal 10 groene kikkers uit de sloot gevangen en in een emmer bewaard. De gevangen exemplaren zijn in het veld gedetermineerd aan de hand van de vorm en grootte van de graafknobbel, kleur van de wangzakken, de helderheid van de iris en middels een strekproef van de achterpoten (figuur 10). Na afloop van het onderzoek zijn alle kikkers gelijktijdig teruggezet in de poel. Van de 10 groene kikkers die werden gevangen zijn er 6 positief geïdentificeerd als poelkikker. Verder werden er nog 2 bastaardkikkers, 1 meerkikker en 1 juveniel van onbekende soort (groene kikker *sp.*) geïdentificeerd. Afgaande op het aantal groene kikkers wat na de vangst nog in de poel aanwezig was, wordt de populatie groene kikkers in de sloot geschat op circa 20 tot 50 individuen. Dit aantal komt tevens overeen met eerdere waarnemingen bekend van de NDFF. Hierbij wordt opgemerkt dat het merendeel van de zichtwaarnemingen gedaan werden aan de zuidkant van de sloot, waar de helling minder stijl en begroeid is en het water ondieper.

Figuur 10. Determinatie poelkikker aan de hand van de (grote, symmetrische) graafknobbel, (lichtgrijze) kwaakblazen en (weinig tot geen) donkere vlekjes in de iris.

Figuur 11 illustreert de watergang waar poelkikker is aangetoond (westelijk gelegen water). De overige watergangen binnen de planlocatie lagen gedurende het aanvullende onderzoek droog.

Figuur 11. Voortplantingswater voor de poelkikker groen omkaderd.

4 DOEL EN BELANG VAN DE ACTIVITEITEN

De poelkikker valt onder artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming. Dat houdt in dat ontheffing enkel aangevraagd kan worden op basis van een belang genoemd in de Wet natuurbescherming. Ontheffing wordt aangevraagd op basis van artikel 3.7., lid 5, sub b van de Wet natuurbescherming. Hierbinnen wordt ontheffing aangevraagd in het belang van de *“volksgezondheid en andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard”*.

De gemeente Scherpenzeel wil een ondernemend dorp in het groen met een betrokken gemeenschap blijven. Om te voorzien in de kwantitatieve en kwalitatieve woningbehoefte, gebaseerd op de woonvisie (laatstelijk vastgesteld maart 2020), gaat de gemeente Scherpenzeel uit van uitbreiding van het stedelijk gebied naast inbreiding.

5 ALTERNATIEVENAFWEGING

5.1 Alternatieve locatie

Het project is locatie specifiek in verband met de noodzaak tot uitbereiding van het woningbestand binnen de gemeente Scherpenzeel. Het bieden van uitbreidingsruimte naast inbreiding is nodig om het dorps karakter van het bestaande woongebied te behouden, groenstructuren in tact te houden, hinderveroorzakende en ruimte extensieve functies een plek te bieden en een divers woonmilieu te kunnen creëren. Een aantal locaties in Scherpenzeel-Zuid zijn sindsdien gerealiseerd. De volgende locatie is De Nieuwe Koepel. Deze ligt direct tegen het bestaand bebouwd gebied aan dat daarmee ook een logische plek is om de volgende uitbreidingslocatie te realiseren. Binnen de zoekgebieden zijn geen alternatieve locaties beschikbaar van gelijke omvang en ligging. De landschappelijke waarde van het gebied in Scherpenzeel-Zuid maakt dat nadruk ligt op een combinatie van verstedelijking en landschapsinvestering. Wanneer een andere locatie zou worden gezocht voor woningbouw, dan is de kans groot dat daar ook beschermde soorten aanwezig zijn, zo mogelijk zelfs zwaarder beschermde soorten.

Het aantal en type woningen waaraan behoefte is kan niet alleen op inbreidingslocaties worden gerealiseerd. Tevens gaat een verregaande verdichting van de ruimtelijke structuur ten koste van het groene dorps karakter van Scherpenzeel. Uitbreiding van stedelijk gebied blijft dan ook nodig. In de Structuurvisie uit 2013 is daarover aangegeven dat dit plaatsvindt in de zoekgebieden 'wonen in lage dichtheden' gelegen aan de zuidrand van Scherpenzeel (zie figuur 12). Daarbij is nadrukkelijk de afweging gemaakt dat het realiseren van woningen ten noorden van de provinciale rondweg vooralsnog niet aan de orde is. Deze weg vormt een harde ruimtelijke grens tussen het bestaand stedelijk gebied en buitengebied met dito landschappelijke kwaliteiten.

Figuur 12. Zoekgebieden wonen Structuurvisie (2013, p.50) met in rode cirkel De Nieuwe Koepel fase 1.

5.2 Alternatieve inrichting en werkwijze

Uitbreiding van bebouwing zal gepaard moeten gaan met investeringen in de landschapskwaliteit. Dat kan in verschillende vormen gestalte krijgen. Investerings kunnen gericht zijn op het verbeteren van bestaande kwaliteiten, maar ook de toevoeging van nieuwe landschapselementen of voorzieningen die de beleefbaarheid en toegankelijkheid er van vergroten (bijvoorbeeld paden en rustplekken). Vooraf aan de werkzaamheden worden maatregelen getroffen om te voorkomen dat de soort aanwezig is op de planlocatie. Tijdens de inrichting van de nieuwe woonwijk zullen diverse alternatieve poelen, watergangen met natuurvriendelijke oevers en landhabitat gerealiseerd worden voor de poelkikker. De wateropgave en het omliggende groen zullen specifiek voor amfibieën worden ingericht, in hoofdstuk 6 is de benodigde inrichting nader uitgewerkt.

5.3 Alternatieve planning

Bij de uitvoering van de werkzaamheden wordt rekening gehouden met de kwetsbare periode van de poelkikker en andere licht beschermde soorten. De kwetsbare periode van de poelkikker is halverwege maart tot en met halverwege september voor het voortplantingshabitat en halverwege oktober tot en met halverwege april voor de winterrustplaatsen. Deze perioden kunnen eerder of later beginnen of eindigen, afhankelijk van de lokale klimatologische en meteorologische omstandigheden. De werkzaamheden die effect hebben op het habitat van de poelkikker worden gespreid in ruimte en tijd. In hoofdstuk 6 wordt de planning ten aanzien van de poelkikker verder uitgewerkt.

6 MAATREGELEN

Bij de voorgenomen ingreep wordt voortplantingswater en een deel van het landhabitat verwijderd. In dit hoofdstuk zijn de maatregelen opgenomen om negatieve effecten zo veel mogelijk te voorkomen bij de voorgenomen ontwikkeling.

De te nemen maatregelen zijn in te delen in de volgende onderdelen:

- a. opgaand groen snoeien en amfibieën scherm plaatsen najaar/winter 2021/2022
- b. wegvangen en verplaatsen van amfibieën voorjaar 2022;
- c. vrijgave werkterrein na afvangst in combinatie met broedvogelinspectie;
- d. functioneel leefgebied garanderen;
- e. zorgvuldig handelen en zorgplicht;
- f. monitoring.

6.1 Wegvangen en verplaatsen van exemplaren

Adulten kunnen vanaf april 2022 worden afgevangen als zij zich verplaatsen van het winterhabitat naar het voortplantingshabitat. Door middel van fuiken en schepnetten zullen vervolgens de adulten en eventuele larven en eiklompjes uit het water worden gevangen. Exemplaren worden buiten het projectgebied uitgezet.

6.1.1 Plaatsen scherm om projectgebied

Poelkikkers kunnen vanwege zwerfgedrag zich over grote afstanden binnen en buiten het projectgebied bewegen. Om te voorkomen dat er poelkikkers op het werkterrein komen en om te voorkomen dat reeds afgevangen en verplaatste individuen teruglopen, wordt een scherm om de gehele planlocatie geplaatst. Het scherm dient te bestaan uit stevig en glad plastic van 50 cm hoog en minimaal 10 cm ingegraven in de grond.

Figuur 13. Waterlichaam met dichte oeverbegroeiing.

Omdat er rond het 'poelkikkerwater' veel opgaand groen op de oever staat (zie figuur 13) zal er in het najaar van 2021- winter 2022 eveneens de begroeiing tot op enkele centimeters boven de grond teruggesnoeid worden. Dit geldt voor alle watergangen binnen het plangebied waar het groen voor de planvorming verwijderd dient te worden. Het terug snoeien vergemakkelijkt de vangactie in het voorjaar en voorkomt dat er tijdens de werkzaamheden broedvogels worden verstoord.

6.1.2 Afvangen met behulp van fuikjes en schepnetten

Binnen het scherm zullen er in alle watergangen waar op dat moment water staat fuikjes worden geplaatst. De fuikjes dienen om alle amfibieën uit het voortplantingswater weg te vangen. De fuiken dienen niet geheel onder water te liggen, zodat verstikking en/of verdrinking wordt voorkomen. Conform het onderzoeksprotocol Monitoring van Amfibieën in Nederland (NEM, 2015) dienen de fuiken om de dag (liefst in de ochtend) te worden gecontroleerd. De gevangen dieren zullen diezelfde dag nog worden overgeplaatst naar een vergelijkbaar habitat in de directe omgeving, maar buiten de invloedssfeer van de planlocatie.

Indien de watergang teveel water bevat om met zekerheid te kunnen stellen dat alle aanwezige poelkickers in de fuikjes terecht komen, kan de poel gedeeltelijk leeggepompt worden totdat er een waterlaag van 30-40 cm overblijft. Dit zal worden uitgevoerd met speciaal aangepaste apparatuur om te voorkomen dat er amfibieën in de pomp terecht komen.

Overgebleven exemplaren dienen met schepnetten afgevangen te worden. Vanaf half mei start de poelkikker met ei-afzet. Als blijkt dat de vangactie in mei nog niet is voltooid, zullen eveneens eiklopren en uiteindelijk ook larven afgevangen moeten worden met schepnetten. Het water kan 'schoon' verklaard worden als er gedurende vijf dagen geen individuen van de poelkikker meer gevangen zijn. Het afvangen en verplaatsen dient onder begeleiding van een ter zake kundige te worden uitgevoerd.

6.1.3 Verplaatsen van exemplaren

Omdat de gemeente Scherpenzeel voornemens is de 'Nieuwe Koepel' in twee fases te realiseren wordt met het uitzetten van de exemplaren rekening gehouden met de voorziene werkzaamheden van zowel Fase I als Fase II. Ondanks dat er op de rand van beide fases nieuw geschikt poelkikker voortplantings- en landhabitat beschikbaar zal komen, worden de poelkickers verplaatst naar een waterlichaam buiten het gebied van Fase I en II. Enkel het gebied van Fase I zal met onderhavige ontheffing worden afgezet met een amfibieënscherm en enkel in dit gebied zullen poelkickers worden afgevangen. Dit geeft zekerheid dat er gedurende de bouwphase geen individuen van poelkikker op de planlocatie aanwezig zijn. Geschikt habitat is aanwezig op circa 350 meter afstand van het huidige voortplantingswater (zie figuur 14). Het uiteindelijke uitzetgebied zal in overleg met grondeigenaren in de omgeving en een ter zake kundige op het gebied van poelkickers worden vastgesteld.

Figuur 14. Geschikte uitzetlocaties voor de poelkikker.

6.1.4 **Borging maatregelen**

De maatregelen zullen worden uitgewerkt en worden geborgd in een ecologisch werkprotocol. Hierin wordt beschreven op welke wijze overtredingen op de verbodsartikelen van de Wet natuurbescherming worden voorkomen. Tevens wordt vastgelegd welke partijen betrokken zijn bij de werkzaamheden en welke verantwoordelijkheden deze partijen hebben ten aanzien de uitvoering.

6.2 **Functioneel leefgebied garanderen**

In het planvoornemen is reeds rekening gehouden met de streng beschermde poelkikker. In de nieuwe situatie worden meerdere waterlichamen gecreëerd. De watergangen die tussen Fase I en Fase II van noord naar zuid lopen (figuur 15) worden zodanig ingericht met flauwe oevers, oeverbegroeiing en takkenrillen zodat deze voor de poelkikker interessant worden. De watergangen staan verbonden met watergangen ten zuiden van de planlocatie en vormen zodanig een ecologische verbindingzone. Behalve de poelkikker worden meer algemene soorten meegenomen in dit natuur inclusieve ontwerp.

De losse poelen binnen het plangebied worden als natuurspeelplaats ingericht en zijn derhalve voor de poelkikker minder geschikt. Desalniettemin zullen de nieuwe watergangen binnen het plangebied vanwege de kwaliteit en kwantiteit (oppervlak) ruimschoots voldoen aan de benodigde compensatie voor het verloren gaan van het originele voortplantingswater met landhabitat.

Figuur 15. Natuurinclusief ontwerp van de Nieuwe Koepel.

6.3 Planning

- Opgaand groen snoeien en benodigde bomenkap najaar/winter 2021/2022.
- Plaatsen amfibieën scherm najaar/winter 2021/2022.
- Afvangen poelkikker en hier opvolgend het dempen van westelijk gelegen watergang.
- Het bouwrijp maken van de planlocatie medio 2022 in combinatie met een broedvogelinspectie.
- Werkzaamheden aan watergangen en naastliggende groenstructuren buiten het broedseizoen najaar/winter 2022/2023.

Na het bouwrijp maken van de planlocatie zullen de woningen gefaseerd worden gebouwd. Dit zal circa 3 jaar in beslag nemen.

Tabel 2: Ecologische planning voor werkzaamheden die betrekking hebben op de poelkikker

Soortgroep	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Voortplantingshabitat poelkikker	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Winterhabitat poelkikker	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

6.4 Doel en effectiviteit maatregel

Bovengenoemde maatregelen zijn afgestemd met hetgeen in het Kennisdocument poelkikker genoemd staat en worden in het algemeen aangenomen als effectieve maatregelen om het doden en verwonden van poelkikkers zo veel mogelijk te voorkomen. Het doel is dat er te allen tijde geschikt land- en water habitat voor de poelkikker beschikbaar blijft en dat schade aan individuen zo veel mogelijk voorkomen wordt.

6.4.1 Afhankelijkheid

De gemeente Scherpenzeel is eigenaar van gronden in Fase I en verwerft het eigendom in Fase II. Voor een uitzetlocatie voor de poelkikker zijn zij afhankelijk van andere grondeigenaren. Daarnaast zal er hulp ingeroepen worden van een (natuur)aannemer om de mitigerende maatregelen (het afvangen en verplaatsen van amfibieën). De initiatiefnemers zullen verder al het redelijkerwijs mogelijke doen om te zorgen dat de gerealiseerde maatregelen effectief zijn en blijven gedurende de werkzaamheden. Mede door nauw overleg met een ter zake kundige.

6.4.2 Uitvoering maatregel: monitoren

De locatie van de maatregelen voor poelkikker worden in overleg met de begeleidende ecoloog bepaald. Daarmee wordt gegarandeerd dat de maatregelen op een goede locatie zijn geplaatst. Tevens zijn de maatregelen grotendeels overgenomen uit het kennisdocument van de poelkikker en reeds bij andere projecten succesvol gebleken voor andere soorten amfibieën. Daardoor kan met voldoende zekerheid gegarandeerd worden dat de voorzieningen ook nu in gebruik genomen worden. Het is echter aan bevoegd gezag of, ondanks het toepassen van bewezen maatregelen, een monitoring noodzakelijk wordt geacht.

6.5 Algemene soorten amfibieën

De maatregelen besproken voor poelkikker zijn afdoende om ook aan de zorgplicht voor algemene soorten amfibieën te voldoen die zich in het aangewezen poelkikkerwater bevinden. Binnen het plangebied zijn echter meer watergangen aanwezig die mogelijk een functie hebben voor algemene soorten. Bij werkzaamheden aan deze watergangen dienen voor algemene soorten maatregelen getroffen te worden.

7 EFFECTEN

7.1 Effect werkzaamheden: kwaliteit

Zonder het treffen van maatregelen is de planlocatie uiteindelijk niet meer functioneel als voortplantingshabitat en landhabitat van de poelkikker. Bij inrichting van het nieuwe gebied met de aanleg van nieuwe watergangen die een verbindingsfunctie hebben met wateren ten ten zuiden van de planlocatie en eveneens natuurlijk worden ingericht met flauwe oevers en geschikte oeverbeplanting zal de kwaliteit van het plangebied voor de poelkikker toenemen. Poelkikkers kunnen enkele kilometers migreren tussen de verschillende typen verblijfplaatsen (RAVON, 2009). De populatie poelkikkers die zich momenteel geconcentreerd heeft in en nabij één watergang krijgt de mogelijkheid zich verder uit te breiden.

7.2 Effect werkzaamheden: kwantiteit

Zonder het treffen van maatregelen zou de planlocatie uiteindelijk niet meer functioneel zijn als voortplantingshabitat en landhabitat van de poelkikker. Bij de voorgenomen plannen wordt een groter oppervlakte ingericht als geschikt voortplantingshabitat voor de poelkikker. Het aandeel geschikt winterhabitat zal, naastgelegen de nieuwe watergangen, eveneens toenemen. Ten zuiden zullen deze watergangen verbonden zijn aan watergangen ten zuiden van het plangebied zodat het gehele leefgebied van de poelkikker lokaal zal toenemen. Isolatie van populaties wordt hiermee zoveel mogelijk voorkomen.

8 STAAT VAN INSTANDHOUDING

8.1 Poelkikker

De poelkikker is in Nederland een algemene soort aangemerkt als “Thans niet bedreigd” en staat niet op de rode lijst (van Delft *et al.*, 2007). De soort was in 2007 qua verspreiding met 30% afgenomen ten opzicht van 1950. De populatie ontwikkeling is sinds 1997 stabiel. Er is zijn geen trend data van de afgelopen 10 jaar specifiek voor de provincie Gelderland beschikbaar. In 2013 was de landelijke staat van instandhouding matig ongunstig. De soort heeft naar verwachting geprofiteerd van de verbetering van de waterkwaliteit sindsdien (BIJ12, 2017).

De soort komt vooral voor op de hoge zandgronden, daarnaast is de soort ook aanwezig op laagdynamische plekken in het riviereengebied. In Gelderland is de hoogst bekende dichtheid aanwezig in het riviereengebied ten westen van Nijmegen (Betuwe). In de Leersumse Plassen bij het Leersumse Veld zijn daarnaast in de afgelopen vijf jaar veel waarnemingen gedaan. Het is voor de poelkikkerpopulatie voordelig als deze gebieden aan elkaar gekoppeld worden. Daarnaast zijn veel waarnemingen van de bastaardkikker in watergangen in de omgeving van het plangebied zichtbaar. De bastaardkikker draagt bij aan de aanwezigheid en verspreiding van het poelkikker genoom in de omgeving van Scherpenzeel.

Afbreuk gunstige staat van instandhouding?

Bij de voorgenomen werkzaamheden in het leefgebied van de poelkikker zal in de uiteindelijke situatie meer geschikt leefgebied in de vorm van voortplantingsbiotopen en landhabitat aanwezig zijn. Door maatregelen te treffen tijdens de aanlegfase kan gegarandeerd worden dat de voorgenomen plannen geen negatieve invloed hebben op de gunstige staat van instandhouding van de poelkikker.

8.2 Zorgvuldig handelen

Aan het zorgvuldig handelen en de zorgplicht wordt voldaan door tijdens de werkzaamheden tevens rekening te houden met het broedseizoen van algemene broedvogels, die te verwachten zijn in het aanwezige groen (broedseizoen globaal maart-half augustus). Daarnaast wordt tevens rekening gehouden met algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën.

9 LITERATUURLIJST

Kennisdocument Poelkikker, BIJ12, juli 2017, versie 1.0.

NEM, 2015. Monitoring van amfibieën in Nederland, protocol 1.203b. Beschikbaar via <https://www.ndff.nl/overdendff/validatie/protocollen/1-203-monitoring-van-amfibieen-in-nederland-2015-2-3/>

van Delft, J.J.C.W., Creemers, R.C.M. & A.M. Spitzen-van der Sluijs, 2007. Basisrapport Rode Lijst Amfibieën en Reptielen volgens Nederlandse en IUCN-criteria.

